

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

9/1726

Sayı : B.09.0.SGB.0.11-610/ 8
Konu : İzmir Milletvekili
Aytun ÇIRAY'ın
Yazılı Soru Önergesi.

SÜRELİ
.../.../2011
03 Ocak 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 13.12.2011 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.02-35222 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Aytun ÇIRAY'ın, Bakanlığımıza yönelmiş olduğu, T.B.M.M. 7/1726 Esas No'lu yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (3 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN AYTUN ÇIRAY'IN
T.B.M.M. 7/1726 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR :

T.C. Kültür Bakanlığı, İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğünün 29.01.2003 tarihli 11362 sayılı kararında: İzmir ili Ödemiş ilçesi Yılanlı köyünde yer alan, Yılanlı Kalesinin haritada sınırları belirtildiği şekilde 1. (birinci) derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmesine karar verildiği halde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğünce Bozdağ Madencilik Ltd. Şti.ne 24.01.2006 tarihinde, 24.01.2006-24.01.2011 tarihlerini kapsayacak şekilde altın arama ruhsatı verildiği, ruhsat süresinin bitiminde ilgili firma tarafından altın arama ruhsatının yenilenmesi için tekrar başvurduğu anlaşılmıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 12.09.2011 tarihli 868-103 sayılı ve "İzmir ili Ödemiş ilçesi Birgi'de kültür ve doğa katliamının önlenmesi" konulu yazılarında Yılanlı Kale ve civarını 1. (birinci) derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edildiği tekrar belirtilmiştir,

Ancak 17.08.2011 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkındaki kanun hükmündeki kararname ile "Doğal Sit Alanları" ile ilgili yetki ve sorumluluğun Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bırakıldığından bahsedilerek, doğal sit alanlarına ilişkin işlem dosyalarının 6 (altı) ay içinde ilgili bakanlığa devredileceği, bu bakımdan Birgi Belediyesinin başvurusunun "Birgi'de Kültür ve Doğa Katliamının Önlenmesi" konulu başvurusu hakkında Müdürlüklerince bu aşamada herhangi bir işlem tesis edilemeyeceği, talebin devir işlemlerinden sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Buna göre;

1- T.C. Kültür Bakanlığı İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğünün 29.01.2003 tarihli 11362 sayılı kararında: İzmir ili Ödemiş ilçesi Yılanlı köyünde yer alan Yılanlı Kalesinin haritada sınırları belirlendiği şekilde 1, (birinci) derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edildiği ve sit alanı sınırları içerisinde herhangi bir inşai ve fiziki müdahale ile madencilik faaliyetinde bulunulmaması gerektiği halde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğünce 24.01.2006 tarihinde bu bölge için neden altın arama ruhsatı verilmiştir? Devletin birimlerinin birbirlerinden haberi yok mudur? Bu kararlar kimin için alınmakta kimi bağlamaktadır?

2- Bakanlıklar arasındaki görev dağılımının yeniden düzenlenmesi sebebiyle, doğal sit atanlarına ilişkin işlem dosyalarının 6 (altı) ay içinde ilgili bakanlığa devredileceği, bu bakımdan Birgi Belediyesinin "Birgi'de Kültür ve Doğa Katliamının Önlenmesi" konulu başvurusu hakkında, Müdürlüklerince bu aşamada herhangi bir işlem tesis edilemeyeceği, talebin devir işlemlerinden sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca değerlendirilmesi gerektiği belirtilmek suretiyle, bu süre zarfında altın arama faaliyeti devam ettiği müddetçe bürokratik işlemler bahane edilerek Birgi'de 6 ay daha Kültür ve Doğa Katliamının yaşanmasına neden göz yumulmaktadır?

Bozdağlar'ın etekleri, Küçük Menderes Irmağının milyonlarca yıldır taşıdığı alüvyonlarla oluşmuş dünyanın en verimli ovalarından birini barındırmaktadır. Bozdağlar ile Aydın Dağlarının yamaçları, çalışkan ve üretken köylülerin çabaları emekleriyle tarımsal ürün elde edilebilen

alanlara dönüşmüştür.

Ancak bölgede 2 (iki) yıldır faaliyet gösteren ve ilerde artacak olan İzmir'in su ihtiyacı için ilk başvurulacak kaynaklardan biri olan Beydağ sulama barajını besleyen ana kollardan biri durumundaki Kemer Köyü sınırları içerisinde doğan Gümüşlü çayının bulunduğu alanlarda altın madeni aranması, baraj suyuna karışabilecek siyanürün ülkemizin en verimli ovalarından biri olan Küçük Menderes Ovasındaki verimli tarım alanlarını kirleterek yok olmasına ve ayrıca bölge halkının sağlığı açısından büyük tehlike yaratılmasına sebep olacaktır.

Burada;

- Dünya İncir üretiminin %8'i, Türkiye incir üretiminin %20'si bu havzada üretilmektedir.
- Türkiye'de aşılı meyve fidan üretiminin yarısı bu havzadan karşılanmaktadır.
- İzmir patates üretiminin %98'ini (400.000 ton/yıl), Türkiye genelinin %10'u ise Küçük Menderes Havzasında üretilmektedir.
- 500.000 insanın yaşadığı Küçük Menderes Havzası, İzmir tarımsal alanlarının %51'i ile İzmir tarımsal hasılasına %70 oranında katkı sağlamaktadır.
- Altın arama bölgesinde Türkiye kestane ağacı varlığının %6'sı ile Türkiye üretiminin %7'si (4000 ton/yıl) kestane üretilmektedir.
- Küçük Menderes hayvancılığı, Türkiye büyük baş hayvancılığının %4'ünü, Türkiye süt üretiminin ise %10'unu karşılamaktadır.
- Altın aranan ağaçsız bölgede, batı Anadolu'da bulunan 70 tür endemik bitkinin bir arada bulunduğu tek yer olması ile birlikte, dünyada sadece burada doğal olarak yaşayan 3 tür endemik bitki mevcuttur. Buna Göre;

1-Dünyanın en güvenilir sayılan siyanürlü altın işletmelerinde bile çevre felaketleri gözlenmiş olup, siyanürün bölgede bulunan önemli su kaynaklarına ve dolaylı olarak tarım alanlarına karışma riskine karşın ne gibi önlemler alınmıştır?

2-Özellikle altın ve gümüş üretiminde kullanılan siyanürün, günümüzde çevreye ve doğaya zararı olmayan alternatifleri olmasına rağmen (örneğin; Siyanürden 10 kat daha hızlı ve daha ucuz olan, hatta gübre olarak kullanılabilen 'Tiyo üre'), siyanürün ekolojik dengeye verebileceği zarar nedeniyle kullanımı neden yasaklanmamıştır?

3-Siyanürün çevreye ve doğaya verebileceği zarar hesaba katılarak, bölgede ülke ekonomisine tarımsal girdiler sağlandığına ve yoğun tarım teknikleriyle yüksek verim ve yüksek kazanç sağlandığına ilişkin bilimsel veriler ışığında, havzanın yer üstü değerlerinin ülkemiz açısından stratejik bir öneme sahip olduğu bilindiği halde, ekonomik değeri bilinmeyen yeraltı maden kaynakları uğruna bölgenin tarımsal zenginliklerini kaybetmeyi göze almaya değmekte midir?

CEVAPLAR:

1-Altın madenciliğinde gerçekleştirilen maden arama çalışmaları ve açık ocak veya yer altı üretim yöntemlerinin hiçbir aşamasında siyanür vb. maddelerin kullanılması söz konusu değildir. Siyanür, cevher zenginleştirme aşamasında, yeraltından çıkarılan cevher içerisinde altın madeninin elde edilmesinde kullanılmaktadır. Ülkemizde faaliyette bulunan altın madeni işletmelerinde, atıklar, sızdırmazlığı sağlanmış atık alanlarında toplanmakta, atık sular da prosese geri beslenerek tekrar kullanılmakta olup, alıcı ortama herhangi bir atıksu deşarjı olmamaktadır. Ayrıca, prosten çıkan atıksular, arıtma işleminden de geçirilmektedir.

Bu nedenle, işletmelerde kullanılan siyanürün çevreye zarar vermesi söz konusu olmamaktadır. Ülkemizde bulunan altın madeni işletmeleri gerek Valilikler bünyesinde oluşturulan

komisyonlarca ve gereke Bakanlığımız ile ilgili kurum ve kuruluşlarca izlenmekte ve denetlenmektedir. Ayrıca işletmelerin çevresine Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından açtırılan gözlem kuyularından düzenli olarak alınan numuneler ile yer altı ve yerüstü suları izlenmektedir. Ancak, faaliyette olan altın madeni işletmelerinde bu güne kadar yapılan izleme ve denetleme çalışmalarında olumsuz herhangi bir husus ortaya çıkmamıştır.

Soru önergesinde Bozdağ Madencilik Ltd.Şti. tarafından gerçekleştirildiği belirtilen maden arama çalışmalarını müteakip işletme aşamasına geçildiğinde üretim faaliyetine başlanılmadan önce ÇED Yönetmeliği uyarınca Bakanlığımıza müracaat edilmesi gerekmektedir. Bu aşamada, projenin çevreye, su kaynaklarına ve tarım alanlarına olan etkileri ÇED Yönetmeliği hükümleri uyarınca ilgili kurum ve kuruluşlardan teşkil edilecek bir İnceleme-Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenip değerlendirilecektir.

2- ÇED Yönetmeliği kapsamında, yapılan müracaatlarda İnceleme-Değerlendirme Komisyonu üyesi kurum ve kuruluşlar tarafından üretim yöntemleri ve alternatifleri irdelenmektedir.

Ancak, sadece ülkemizde değil, dünyada altın madeni çıkarılan işletmelerde altın madeni zenginleştirilmesinde siyanür kullanılmaktadır. Soru önergesinde bahsedilen alternatiflerin, önergede belirtildiği şekilde siyanürden daha ucuz ve daha etkili olması halinde altın madeni işletmeleri tarafından kullanılmaması mümkün değildir.

3-Tarım alanları, tarım alanları ve çevresinde hangi faaliyetlerin hangi şartlara göre yapılabileceği hususlarında karar verme yetkisi Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının görev yetki ve sorumluluğundadır.

Bu nedenle, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından izin, onay, ruhsat, karar ve/veya görüş alınmadan tarım alanları veya yakınında herhangi bir faaliyetin gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Gerçekleştirilmesi planlanan bir faaliyetle bölgedeki tarımsal faaliyetlerle karşılaştırılması ve tarımsal faaliyetler dikkate alınarak gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının karar vermesi gerekmektedir.

Bu nedenle, ÇED Yönetmeliği kapsamında oluşturulan İnceleme-Değerlendirme Komisyonlarına Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından da üye katılmaktadır.

